

Svetlanos Orlovskytės daktaro disertacija

Autorius: Svetlana Orlovskytė

Disertacijos pavadinimas: PLĖVIASPARNIŲ LIZDAVIETĖSE-GAUDYKLĖSE APSIGYVENANTYS VABZDŽIAI IR JŲ PRIKLAUSOMYBĖ NUO ANTROPOGENINIŲ VEIKSNIŲ

Mokslo kryptis: Biomedicinos mokslai, ekologija ir aplinkotyra (03 B)

Mokslinis vadovas: doc. dr. Eduardas Budrys

Doktorantūros studijų laikotarpis: 2012–2016 m.

Gynimo data: 2017 m. gegužės 5 d.

Santrauka

Pavieniui gyvenančios, negyvos medienos ertmėse lizdus įrengiančios bitės, vapsvos ir jų gamtiniai priešai sudaro plėviasparnių lizdavietėse-gaudyklėse įsikuriančių vabzdžių bendriją, pasižyminčią augalėdžių biologinės kontrolės, augalų apdulkinimo bei bioindikacijos funkcijomis. Šio darbo tikslas – ištirti Lietuvoje lizdavietėse-gaudyklėse įsikuriančių vabzdžių bendrijos sudėtį ir įvertinti antropogeninių veiksnių įtaką jai. Ištyrus 377 lizdavietėse-gaudyklėse gyvenančių vabzdžių rūšių iš 117 miško vietovių duomenis, nustatyta bendrijos sudėtis iš 94 lizdus įrengiančių bičių, vapsvų ir jų gamtinių priešų rūšių bei 126 mitybinio tinklo sąveikos. Įvertinus 1465 gamtinių priešų auksavapsvių *Chrysis ignita* komplekso individų molekulinis, morfologinius ir mitybinius skirtumus, patvirtintas 15 tirtų rūšių antrininkų savarankiškumas. Iš molekulinio žymenų tinkamiausi šių rūšių atskyrimui yra mtDNR *ATP8*, *ATP6*, *CO3* ir *ND3* genai. Taikant dvinarę logistinę regresiją, bendrųjų tiesinių modelių ir pagrindinių komponentų analizės nustatyta, jog visi skirtingo erdvinio masto antropogeniniai veiksniai (žemės ūkio naudmenų plotų didėjimas, miško buveinių plotų mažėjimas ir fragmentacija, ankstyvesnių sukcesijos stadijų įsigalėjimas, miško eksploatacija) turi poveikį dalies tirtų bendrijos rūšių apsigyvenimo tikimybei ir gausumui. Iš jų išsiskyrė voravapsvė *Dipogon subintermedius*, savo santykinio gausumu tinkamiausia natūralių miško ekosistemų bioindikacijai. Didžiausia bendrijos rūšių patelių dalimi ir santykinai didžiausiu lervų svoriu pasižymėjo seni medynai, kas tikėtinai atspindi didesnę bendrijai būtinų išteklių kiekį juose ar gretimose buveinėse.

Publikacijos

Radzevičiūtė R., Budrienė A., Budrys E., **Orlovskytė S.**, Turčinavičienė J. (2012). A panel of microsatellite markers developed for solitary trap-nesting wasp *Ancistrocerus trifasciatus* (Müller, 1776) by cross-species amplification. *Ekologija* 58 (1): 1–7.

Soon V., Budrys E., **Orlovskytė S.**, Paukkunen J., Ødegaard F., Ljubomirov T., Saarma U. (2014). Testing the validity of Northern European species in the *Chrysis ignita* species group (Hymenoptera: Chrysididae) with DNA Barcoding. *Zootaxa* 3786 (3): 301–330.

Budrys E., Budrienė A., **Orlovskytė S.** (2014). Records of spider wasps of the subfamily Pepsinae (Hymenoptera: Pompilidae) in Lithuania. *New and Rare For Lithuania Insect Species* 26: 73–83.

Orlovskytė S., Budrys E., Budrienė A., Radzevičiūtė R., Soon V. (2016). Sibling species in the *Chrysis ignita* complex: molecular, morphological and trophic differentiation of Baltic species, with a description of two new cryptic species (Hymenoptera: Chrysididae). *Systematic Entomology* 41 (4): 771–793.